

EŻAMIJIET ANNWALI TAL-LIĊEJ TAŻ-ŻGĦAR 2010

Direttorat għal Kwalità u Standards fl-Edukazzjoni
Taqsimat tal-Assessjar Edukattiv

IR-RABA' KLASSI	MALTI	HIN: SAGĦTEJN
------------------------	--------------	----------------------

Isem: _____

Kassi: _____

ISTRUZZJONIJIET LILL-KANDIDAT/A:

1. Wieġeb il-mistoqsijiet kollha kif mitlub/a.
2. Ortografija, punteġġjatura, sintassi, ideat u preżentazzjoni tajbin jgħinuk biex tikseb riżultati aħjar.

GHALL-UŻU TAL-GHALLIEMA

SKEMA GHALL-MARKI

Mistoqsija	A	B	Ċ	D	E	F	Ġ	Total
Marki	8	24	8	4	6	30	20	100
Marki tal-istudent/a								

KUMMENTI

SILTA GHALL-ISTHARRIĠ

Aqra sewwa din is-silta u wara wieġeb il-mistoqsijiet:

SAJD U GHAWM

Missieri għal qalbu hawn għax iħobb jistad. Daqqa jistad bil-gobon, jinten pesta, u daqqa bil-gambli li jaqbad bil-kopp filgħodu kmieni. Il-gambli qishom tal-hgieg, u fl-ilma bilkemm jidhru. Dewwaqni wiehed minnhom. Kien tajjeb u ridt iżjed, imma qalli li dawk iridhom għas-sajd. (par. 1)

Il-moll quddiemna fih hafna kanuni tal-hadid imwahnin rashom 'l isfel. Missieri wahnin gambli fis-sunnara. Min jaf kemm iwegga', jahasra! U qagħad jistenna, kif jagħmel il-qattus quddiem it-toqba tal-gurdien, għassa mat-tapp jgħum f'wiċċ l-ilma, li miegħu kellu mdendla s-sunnara. Wara ftit it-tapp beda jiżfen u jagħmel iċ-crieki fl-ilma. F'daqqa wahda ghodos, u missieri refa' l-qasba bis-salt. Il-qasba tghawget ganċ, u qabżet huta mill-ilma tferfer u tleqq qisha lsien tan-nar fiddien. Hatafha malajr u qalghalha s-sunnara li kienet qabdet ma' xoffitha, u tefagħha fil-landa fejn għal ftit hin ferfret bħal miġnuna. Imma wara ftit waqfet u stajt nara sewwa l-gmiel ta' qxur tal-fidda, b'ilwien roża, ħodor, koħol u deheb jilagħbu fuqhom. Qisha l-libsa ta' San Mikiel, dak tal-vara li hemm f'San Pawl. Minn ħalq il-huta kienet hierġa ħajta demm. Hasditni bi tferfira ohra u ma ċcaqilqitx iżjed. (par. 2)

Wara nofsinhar ommi thajret tnizzilni ngħum. It-tfal kbar jgħumu wehidhom; jigu bil-girja u jaqbzu għal rashom. Imma jien għadni zghir u Lela l-gara nizzlitni b'cinga marbuta ma' sidri mit-taraġ ta' quddiemna fejn id-dghajjes jgħabbu u jnizzlu n-nies. Wara l-ewwel dehxa għogobni l-ilma frisk. Il-gebel tal-moll aħdar bil-haxix ifuħ, u l-ilma tiela' u nieżel ħelu ħelu jgerger fix-xquq. Fix-xaq ta' quddiem għajnejja sewwa rajt tiċcaqlaq biċċa mill-gebla ħadra. Kien granċ li daħal jigrì 'l ġewwa, jigrì la ġenba. Inhsadt u ngbidt lura bis-saħħa, u nħallitli ċ-cinga u nżilt. Rajt kollox ħdura mtappna u hassejt dwejjaq kbar f'innifsejja u f'sidri, u telghu hafna bzieżaq quddiem għajnejja waqt li f'widnejja l-ilma gedwed u baqbaq bħal meta tbattal flixkun. (par. 3)

(kitba ta' Michael Spiteri, magħruf bħala Kilin, mill-ktieb *Fuq il-Għajn ta' San Bastjan*)

A. FEHIM IT-TEST

(8 marki)

1. Aġhti titlu ieħor li joqgħod għal din is-silta.

_____ (marka)

2. B'xiex kien iħobb jistad il-missier?

_____ (marka)

3. X'ried jgħid biha l-kittieb meta fl-ewwel paragrafu nsibu *Il-gambli qishom tal-ħgieġ*?

_____ (marka)

4. Għalfejn it-tapp li kien f'wiċċ l-ilma beda jiżfen u jagħmel iċ-ċrieki fl-ilma?

_____ (marka)

5. Iddeskrivi fi kliem ek il-ħuta li qabad mas-sunnara missier il-kittieb.

_____ (2 marki)

6. Għalfejn lill-kittieb niżżluh il-baħar b'ċinga marbuta ma' sidru?

_____ (marka)

7. Fl-aħħar naraw li l-kittieb malli ra l-granċ inħasad u nħallitlu ċ-ċinga. X'garalu ezatt?

_____ (marka)

B. GħARFIEN IL-LINGWA

(24 marka)

GRAMMATIKA U MORFOLOĠIJA

1. Aqleb din is-sentenza fil-passiv: *Missieri qabad ħuta.*

_____ (marka)

2. *Il-landa mtliet bil-ħut.* Il-verb *mtliet* x'tifsira għandu?

(a) riflessiva _____, (b) reċiproku _____, (ċ) impersonali _____. (marka)

3. Imla l-vojt skont kif mitlub fil-ġenb.

a. Jien _____ ma mort nistad f'għomri.	avverbju tan-negazzjoni
b. _____ il-ħuta tferfer qisha mignuna meta toħroġha barra mill-ilma?	avverbju tal-mistoqsija
ċ. L-ewwel għandek twaħħal il-ġobon mas-sunnara, _____ itfa' s-sunnara fl-ilma.	kongunzjoni taż-żmien

(3 marki)

4. Missieri ċċentra l-ħuta mill-ewwel. Iz-zokk morfemiku ta' ċċentra huwa:

(a) ċentrali _____, (b) ċċentrat _____, (ċ) ċentr _____. (marka)

5. Imla l-vojt skont kif mitlub fil-parentesi.

(a) Jien _____ nistad is-sena d-dieħla. (m-w-r)

(b) Biex wiehed _____ jistad ma jridx hafna affarijiet. (m-w-r)

(ċ) L-istudenti ġew imwieġħda li _____ tajjeb fl-eżamijiet, jeħduhom jum jistadu minn fuq lanċa. (m-w-r)

(3 marki)

6. Għid x'inhija l-kelma jew ittra b'sing taħtha:

(a) <i>ridt</i> (par.1)	
(b) ... <i>kanuni tal-ħadid imwaħħlin</i> ... (par. 2)	
(ċ) <i>Hasditni bi tferfira oħra</i> ... (par. 2)	
(d) ... <i>waqt li f'widnejja l-ilma gedwed</i> ... (par.3)	

(4 marki)

LESSIKU / VOKABULARJU

7. Mill-ewwel paragrafu sib kelma li tfisser: tani niekol ftit.

_____ (marka)

8. Fisser skont kif użat fis-silta.

a. <i>ferfret bħal mignuna</i> (par. 2)	
b. <i>dehxa</i> (par. 3)	
ċ. <i>jgerger</i> (par.3)	

(3 marki)

9. Il-kittieb jghid li l-ġobon kien *jinten pesta* (par.1). Xi nghidu meta jkun hemm xi haġa tal-ikel jew xi fjura u li tkun tfuħ hafna?

_____ (marka)

ANALIŻI TESTWALI

10. Il-kelma *hatafha* (par. 2) għal xiex qiegħda tirreferi?

_____ (marka)

11. Aghmel analizi tal-kelma *qalgħalha* (par. 2).

X'tip ta' verb hu? _____ (marka)

X'għerq għandu? _____ (marka)

X'hemm mehmuz miegħu? _____ (marka)

SINTASSI

12. Aghmel il-punteġġjatura fejn meħtieġ:

ehmzu sew dak il-gamblu mas-sunnara marju qalli missieri.

_____ (2 marki)

Ċ. HILJET FIL-MALTI KOMUNIKATTIV

(8 mark)

Ikteb bejn 80 u 100 kelma fuq karta separata.

- a. Ix-xita qawwija li ghamlet ilbierah halliet herba shiha fir-rahal ta' Hal Muxi, tant li mietu wkoll xi nies li tkaxkru mill-ilmijiet qawwija. Ikteb rapport fuq din id-dizgrazzja.

D. L-ASPETT SIMBOLIKU FL-ISFOND LINGWISTIKU POPOLARI

(4 marki)

- a. Fisser il-qawl: Il-ħmar xi daqqiet jitla' l-arblu

_____ (2 marki)

- b. X'idjoma nużaw b'rabta mal-kuluri meta:

(i) xi hadd juri l-ħażin bħallikieku tajjeb? _____

(ii) fil-ħajja mhux dejjem tkun xorta jew bl-istess burdata

(2 marki)

E. TIFTIX/TRAWWIM KULTURALI

(6 marki)

F'madwar 60 kelma, u fuq karta separata, ikteb xi tagħrif li laqtek meta kont qed taħdem fuq il-proġett *L-Oqsma tal-Għerf tal-Kultura Maltija*.

F. LETTERATURA

(30 marka)

(i) ANESTESIJA/L-ISQAQ

Ikteb madwar 80 - 100 kelma fuq karta separata. Aghżel wahda bejn a **jew** b.

- a. Fir-rumanz *L-Isqaq* Stejfen jistqarr li f'hajtu “... *kelli nara qatra ferħ u baħar ta' mrar.*” Ikkummenta b'eżempji.

- b. Fid-dramm *Anestesija* naraw dehra tassew ta' thassib fuq il-ħajja li jghix il-bniedem. Ikkummenta.

(8 marki)

(ii) **QAWSALLA** - Referenza għall-Kuntest

Aqra sewwa din is-silta, meħuda minn *Missier u Iben*, u wara wieġeb il-mistoqsijiet dwarha.

Id-dar tagħna ta' Los Ingallios fl-Imdina, qadima u, naturalment, nobilissima, bdejt inħossha qisha xi qabar monumentali. Bil-lejl, il-ħsus u d-dellijiet ta' ġo fija kont nistħajjilhom bħal xi piż kbir iross fuq il-qafas ta' sidri. Dan kien iżommni mqajjem u jhallini bla nifs, għoddni fgat għal kollox bl-għabra ta' tradizzjoni qadima wisq. Kont noqgħod ngħodd kull nota tal-arloġġi tal-knejjes tal-Imdina u tar-Rabat, qisni biex naqdi xi qadja mistika u għal kollox misterjuża, u ngebbid widnejja biex nara liema minnhom kienu 'l quddiem u liema lura! (*par. 1*)

Din id-dar nobgħodha ma kontx, imma nhobbha lanqas. (*par. 2*)

Missieri l-Baruni rabba l-buli. Ma kienx bniedem kiefer. Karità kien jagħmel ta' spiss, biss il-ħlas li kien misthoqq lilu dejjem riedu fil-pront. U ftit kienu daww il-bdiewa li naqsuh f'dil-ħaġa. (*par. 3*)

"B'hekk sirna dak li sirna." (*par. 4*)

Ridt nehodha miegħu kemm-il darba, indarrih xi ftit b'dak li jien kont tghallimt fl-Ewropa, ngħaddilu għal ġo moħħu mqar xrara waħda minn dik il-fjamma l-ġdida li kienet qiegħda ddawwal l-Ewropa kollha – għad li naqqxet u sawret xi dellijiet godda. (*par. 5*)

1. Min kiteb din is-silta?

_____ (marka)

2. Fisser:

qabar monumentali (*par. 1*): _____ (marka)

għabra ta' tradizzjoni qadima wisq (*par.1*): _____

_____ (marka)

3. Għalfejn Mark-Antonin jgħid li *Din id-dar nobgħodha ma kontx, imma nhobbha lanqas* (*par. 2*)?

_____ (marka)

4. Liema hi dik il-*fjamma l-ġdida* li jirreferi għaliha Mark-Antonin fl-aħħar paragrafu?

_____ (marka)

5. X'inhi d-differenza bażika li toħroġ bejn il-missier, il-Baruni x-xiħ, u t-tifer tiegħu Mark-Antonin mis-silta kollha kemm hi?

(2 marki)

6. Taħseb li din is-silta għandha tagħmel sehem mit-Taqsima *Ir-Rispett fil-Familja*?

(3 marki)

(iii) **QAWSALLA** – Komponiment Letterarju

a. Fit-taqsima *Il-Protesta* nsibu tliet siltiet tal-proża. Aghżel tnejn (2) minnhom, u agħti l-kummenti tiegħek fuq x'tip ta' protesta jagħtuna l-kittieba.

b. Ir-rispett u l-imħabba jimxu id f'id f'kull relazzjoni familjari. Ikkummenta billi tagħmel referenza għal tliet (3) poeziji mit-taqsima *Ir-Rispett fil-Familja*.

(12-il marka)

Ġ. KOMPONIMENT

(20 marka)

Aghżel **wiehed**, u iktib madwar **300 kelma** fuq karta separata.

1. Il-lehen li dewa mill-imghoddi
2. Il-kaxxa li sibt mohbija
3. Blata
4. Fra Marjanu u z-zija Wenza
5. Bastiment fil-mewġ
6. Nixtieqni hdej
7. Twerwirt hekk kif rajt ...
8. Halliel il-hsibijiet